WASHINGTON DC

1893 – 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 25. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 7-го ЛЮТОГО 1963 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 7, 1963 No. 25. VOL. LXX.

УРЯД ДІФЕНБЕЙКЕРА ПОВАЛЕНИЙ ЗАЯВОЮ НЕДОВІР'Я В ПАРЛЯМЕНТІ

КРИЗА ВИНИКЛА ВНАСЛІДОК НЕПОРОЗУМІННЯ ІЗ ЗДА В СПРАВІ АТОМОВОГО ОЗБРОЄННЯ

Оттава. — 5-го лютого канадійський парлямент більшістю 142 до 111-ох голосів ухвалив вотум недовір'я урядові прем'єра Джана Діфенбейкера і внаслідок цього буде розв'язаний парлямент та розписані вибори. Діфенбейкер заявив негайно після голосування в парляменті, що він відвідає головного губернатора Канади Джорджа Ваніє, щоб дістати формальне розв'язання 25-го парляменту та розписати нові вибори. Уряд Діфенбейкера підтримала тільки його власна Консервативна партія, а посли усіх інших трьох партій — Ліберальної, Соціяльного Кредиту і Нової Демократичної були за ухвалення вотум недовір'я. Прихильники прем'єра доражували йому, щоб не чекав на голосування тільки сам відкликався до опінії народу, що він думає про справу атомового озброєння, яка спричинила цю кризу уряду. Діфенбейкер сподівався, що Партія Соціяльного Кредиту, яка має 30 послів, підтримає його, але провідник соціяльних кредитників Роберт Н. Томпсон вирішив відкинути пропозицію прем'єра. В політичних колах передбачають, що вибори, які правдоподібно відбудуться у квітні цього року, дадуть більшість Ліберальній партії, яку очолює Лестер Пірсон. Ця партія має тепер 99 голосів, Діфенбейкера Консервативна — 115, Соціяльного Кредиту — 30 і Нова Демократична — 19. Перед голосуванням прем'єр Діфенбейкер виголосив півторигодинну промову, в якій гостро виступав проти державного секретаря Діна Раска, заява якого з 30-го січня викликала кризу уряду в Канаді. Діфенбейкер повторив свої оскарження на адресу Раска, закинувши йому — вмішування у внутрішні канадійські справи та невідповідний спосіб поведінки, бо Раск майже одночасно опублікував ту ноту, яку щойно передав канадійському рядові. Державний Департамент у Вашингтоні вирішив тепер зберігати мовчанку в цій справі, щоб не погіршувати ситуації. Раск в Сенатській Підкомісії заявив, що він просить вибачення за тон своєї заяви, але повторяв своє давніше становище, щодо того, що Канада мусить мати атомову зброю, якщо має бути певна оборона Західньої півкулі проти можливої атаки з півночі. Це озброєння є потрібне і з огляду на Північно-Атлантійське Порозуміння — НАТО. З Білого Дому заявляють, що президент Кеннеді займе становище в справі американсько - канадійського непорозуміння на пресовій конференції, яка відбудеться в четвер 7-го лютого. Коли лібералі виграють вибори в квітні цього року, то прем'єром буде провідник лібералів Лестер Пірсон, який гадає, що Канада повинна погодитися на те, щоб атомова американська зброя могла бути на терені Канади. Пірсон є найбільш відомим канадійським дипломатом. Він в 1957-ім році був відзначений мирною нагородою Нобеля за те, що причинився до розв'язки суезької кризи, діючи з рамени Об'єднаних Націй. Пірсон має 67 років, в першій світовій війні брав участь як летун, за фахом він є професором історії в Торонтськім університеті. Від 1945 року працював як дипломат, беручи участь як старший дорадник канадійської делеґації на конференції ОН у Сан Франсіско. Джан Ф. Діфенбейкер є 13-им прем'єром Канади. Він є правником і має в своїм званні великі успіхи. В політичному житті почав брати участь вже в 20-их роках в Саскачевані. В 1936-му році став провінційним провідником консерватистів. В 1956-му році став партійним крайовим провідником. В 1957-му році став прем'єром уряду меншости, але в найближчих виборах здобув був в Канаді нечувану більшість — 208 голосів на всіх 265. Але в червні 1962-го року він знов став прем'єрм уряду меншости.

Прем'єр Джан Діфенбейкер

Будинок канадійського парляменту в Оттаві, в якому розігралася драма уряду прем'єра Діфенбейкера на тлі спору за приміщення американської атомової зброї на канадійських базах.

Домагається слідства в справі $15,600 платні для організатора Корпусу Миру

Вашингтон. — Конґресмен-демократ з Оклагоми Віктор Вікерсгем заявив, що він домагається слідства, чому 23-річний організатор Корпусу Миру Норман Снід дістав річну платню в сумі 15 600 долярів, а крім того ще безплатні засоби комунікації та 12 долярів денно на харчі і готель. Конґресмен заявляє, що добровільці Корпусу Миру дістають по 75 долярів місячно, а їх молоденький організатор має діставати по 75 дол. денно. Конґресмен Вікерсгем опублікував свою промову в пресі, поки виголосив її в Палаті Репрезентантів. Він хвалить Корпус Праці, але не може мовчати, бо не знає, чому найняли до не фахової праці юнака, що тількищо закінчив коледж і був „дуже зворушений, коли довідався про таку високу платню". Ніхто не знає, хто найняв до праці Сніда, бо тепер ніхто до цього не хоче признатися. Коли директор Корпусу Миру хотів мати спортовця до того, щоб організувати між студентами спортовцями добровольців, то можна було заанґажувати до тієї праці якогось старшого відомого спортовця, який має вплив між студентами — твердить конґресмен Вікерсгем.

Кеннеді — певний переможець в 1964-му році — виявляють опитування

Вашингтон. — Переведені опитування в рамках програми „Про що думає Америка" виявляють, що в 1964-му році президентські вибори виграє теперішній президент — Джан Ф. Кеннеді. Цікаво, що республіканці заявляють, що переможцем буде демократ Кеннеді. Опитувані демократи аж в 93 відсотках гадають, що найближчі вибори виграє Кеннеді; тільки 6 відсотків думають, що переможцем буде республіканець. 56% опитуваних республіканців вірять, що Кеннеді буде вибраний на президента в найближчих виборах; 35 відсотків їх передбачають, що переможцем буде республіканець. Між незалежними 69 відс. є за демократів, тільки 6 відс. за республіканців і 25 відс. не дали відповіді. Цікаві є арґументи опитуваних: одні називають Кеннеді „найбільшим президентом від часів Рузвелта", а інший їдко заявив, що в Білому Домі „будуть так довго Кеннеді, доки не стане президентом Каролайна". Демократи у своїх відповідях підкреслюють, що тепер збільшилася популярність Кеннеді, бо вже ніхто не боїться його католицької релігії, як це було в 1960-му році. Інший демократ гадає, що американці мають звичай вдруге вибирати президента, і тому напевно виберуть Кеннеді.

Конґресмен Герберт проти завеликої влади секретаря оборони

Вашингтон. — Впливовий член Комісії Збройних Сил конґресмен демократ із Луїзіяни Едвард Герберт заявив в інтерв'ю з представником телевізії, що Конґрес признав забагато влади секретареві оборони Робертові МекНамарі, який сам вирішує важливі проблеми, не рахуючися з голосами генералів і адміралів. Конґресмен Герберт мав на думці справу далекосяжних ракет Скайболт і бомбовиків РС-70, продукцію яких припинено, хоч деякі високі військовики були проти того. Герберт твердить, що більшість шефів штабу була проти того, щоб припинювати продукцію бомбовиків РС-70, а проте секретар оборони не рахувався з їхньою опінією і наказав не продукувати тих бомбовиків, бо так вирішив генерал Максвел Тейлор, який став головою Об'єднаних Шефів Штабу. Герберт сказав, що і секретар оборони і голова Об'єднаних Шефів Штабу могли мати поважні арґументи для підтримки свого рішення, то все ж таки про військові проблеми повинні в першу чергу рішати військовики.

Інститут Ґеллупа стверджує, що расове напруження в ЗДА зменшилося

Принстон, Н. Дж. — Інститут Публічної Опінії д-ра Ґеллупа ствердив на основі загальних опитувань, що в цій країні зменшилося расове напруження в південних стейтах, хоч ще донедавна ціла країна була заалярмована подіями в Міссісіпському університеті у зв'язку з негритянським студентом Джеймсом Мередітом, який був першим чорним студентом того університету. 44 відсотки опитуваних гадають, що напруження зменшилося і що йде до ліпшого; 32 відсотке опитуваних в цілій країні заявили, що йде до гіршого. Навіть в самих 13-ох південних стейтах 36 відсотків вірять, що йде до кращого в ділянці расових відношень і стільки само гадають, що йде до гіршого. В 1957-му аж 46 відсотків опитуваних в південних стейтах песимістично дивились на розвій міжрасових взаємин в цій країні. В цілій країні в 1957 році 41 відсоток вірили в покращання расового співжиття, а 35 відсотків були песимістами.

КОНҐРЕСМЕН РОДІНО ДОМАГАЄТЬСЯ ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮРА ДЛЯ ОПІКИ НАД СТАРШИМИ

Вашингтон. — Конґресмен демократ із Ню Джерзі Пітер Родіно домагався, щоб зорганізувати окреме федеральне бюро, яке опікувалося б старшими особами. Те бюро мало б займатися тільки „потребами старших людей та допомагати стейтам і громадам в тому, щоб могти краще опікуватися тими, що дійшли до старших років". Конґресмен вказав на те, що недавні переслухання в Сенатській Підкомісії в справах старших осіб виявили, як обманюють старших віком пацієнтів, які річно витрачають коло $2 більйони на різні ліки, які їм зовсім не помагають.

В АМЕРИЦІ

• **Славний образ** Леонарда да Вінчі Мона Ліза вже є в Ню Йорку в Метрополітальному Мистецькому Музеї (Метрополітен Мюзеум оф Арт), і в четвер 7-го лютого буде можна його оглядати. Мона Ліза буде на виставці в Ню Йорку до 4-го березня включно. У Вашинґтоні той 450-річний образ оглянули 518 535 осіб. Мона Ліза, — це портрет італійської діви, яка вийшла заміж за багатого флорентійського вдівця. Всі подивляють її руки й усміх.

• **Крайове Географічне Товариство** ствердило, що у ЗДА є коло 12 таких пташиних пород, які можуть в найближчому часі зовсім вигинути. До тих птахів належать і білочорні американські журавлі, які влітї живуть в Канаді, а взимі прилітають на південь ЗДА. Також дятель належить до рідкісних птахів. Птахи вигибають, бо модерні фарми, автостради і механізація не дають місця, де б дикі птахи могли жити.

• **Преса часто згадує** про те, що президент Кеннеді наменував когось із Гарвардського університету на якесь високе становище. Але малохто знає, що є крім президента Кеннеді, ще 4 інші президенти ЗДА, які навчалися в тому університеті. Ось вони: Джан Адамс (1796-1800), Джан Квінсі Адамс (1824-1828), Теодор Рузвелт (1901-1908) і Ф. Д. Рузвелт (1932-1944). Президент Рутерфорд Б. Гесс (1876-1880) студіював у Гарварді тільки один рік.

Аденауер старається заспокоїти схвилювання з приводу політики де Ґоля

Бонн. — Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер закликає у своєму інтерв'ю з кореспондентом "U.S. News and World Report" з дати 11 лютого ц. р. до спокійнішого підходу до кризи, що виникла в західньому світі внаслідку виступу французького президента де Голя проти участи Британії у Спільному Господарському Ринку та лідерства Америки у вільному світі. Аденауер переконаний, що коли уляжуться нинішні пристрасті, то й оцінка ситуації буде спокійніша та лагідніша. Він запевняє, що президент де Голь переконаний у необхідності зберігання союзу з Америкою та переконаний у тому, що без Америки не можлива успішна оборона Західньої Европи. Також щодо членства Британії у західньо-европейському економічному союзі, то Аденауер вірить, що справа остаточно не розбилась, бо — мовляв — 70% розбіжностей вже узгіднено, а решту можна буде з часом також узгіднити. Аденауер є проти такого ставлення справи, що — мовляв — Західня Німеччина може мати до вибору між ЗДА і Францією. Він пригадує, що державний секретар Раск недавно виразно заявив йому, що французько-німецька приязнь є в інтересі Америки. „НАТО і Спільний Господарський Ринок" це наче делікатна китайська порцеляна і не можна підходити до них, як до залізних посудин".

Німці проти де Ґоля у справах Господарського Ринку і НАТО

Штрасбурґ. — Проф. Вальтер Гальштайн, німець, якого поруч француза Жана Монне називають „батьком Европейської Економічної Спільноти (Спільного Господарського Ринку)", теперішній голова Екзекутивної Комісії того західньо - европейського економічного союзу, заявив, на відкритті нового засідання цієї Комісії в минулий вівторок 5 лютого ц. р., що „треба застерегтись проти того, щоб будь-котра членська держава використовувала терен Економічної Спільноти для проводження своєї державної політики" та що „шлях і спосіб, як одна членська держава довела до невдачі переговори про прийняття Англії до Спільноти, не є в сумісні з зобов'язками членів Спільноти". Ці різні заввагі на адресу Франції були ще підкреслені заввагою Гальштайна, що през. де Голь очевидячки змагає до провідної ролі в Европі та що, проте, Европа й Америка мусять бути „двома великими партнерами". Проти політики де Голя у відношенні до Британії й Америки висловився теж західньо - німецький віце - канцлер і міністер народного господарства д-р Людвіґ Ергард. Він конферував з міністром закордонних справ д-ром Ґергардом Шредером і головою Християнсько - демократичної партії Аденауера Йозефом Дуфмюсом. Ця нарада породила поголоски, наче б створювалась опозиційна група проти канцлера Аденауера, який недостаточно сильно протиставився Франції в її виступах проти Британії і ЗДА.

У Женеві радить конференція про допомогу відсталим країнам

Женева. — Від понеділка 4 лютого ц. р. нараджується в Женеві конференція з участю 2.000 делегатів з 87-ох країн у справі шляхів та способів допомоги економічно й культурно відсталим країнам. Конференція відбувається у великій залі колишнього палацу Ліґи Націй та передбачена вона на 16 днів. Генеральний секретар Об'єднаних Націй, який мав відкрити конференцію, депешував, що не може прибути внаслідку недуги. Його промову відчитав його заступник в ОН для справ економічних і соціяльних, Філіпп де Сенн. У Тант закликав у своєму зверненні до делегатів, щоб вони нараджувались „у дусі покори". „Припускаємо — писав У Тант — що наука і її практичне застосування стане важливим інструментом у зміні сучасного світу. Знаємо бодай, що вона стала вже одним із головних чинників модерної історії. Однак ми ще основно не призадумались над взаємовідносинами між наукою і суспільством". Боротьбу проти бідности, хронічних недуг і неграмотности та прокормлення щораз більшого людства У Тант вважає за головне завдання посідаючих держав. Президентом конференції є проф. М. С. Такер з Індії, який закликав більш розвинені держави поліпшити техніку дотеперішньої їх допомоги недорозвиненим країнам, щоб та допомога була більша й успішніша.

Українські молодечі організації Шикаґо вшанували пам'ять Крутянських Героїв

Шикаґо. (О. К.) — У неділю 3-го лютого українські молодечі організації м. Шикаґо вшанували пам'ять полеглих героїв під Крутами. Українські православні церкви відправили, після Служб Божих панахиди по полеглих. В церкві св. Софії стояли при відслуженні панахиди члени філії ОДУМ-у, а в церкві св. Володимира решта членства ОДУМ-у з філійними прапорами та членство СУМА та інша молодь (не в уніформах). Увечері в домі СУМА молодечі організації (МУН, ОДУМ, Пласт, СУМА — осередки імени І. Богуна, Крут та М. Павлушкова, Товариство Української Студіюючої Молоді, Українські Студентські Громади Шикаґа і Урбана) влаштували імпрезу, присвячену героям Крут, що склали своє молоде життя на вівтар батьківщини. Вступне слово виголосив Олексій Коновал (ОДУМ). Він закликав плекати серед молоді патріотичну відвагу і самопосвяту Крутян. Щоб та самопосвята дала нам вдруге вже не Крути, а Жовті Води, Корсунь і Конотоп. Молодь мусить стреміти до об'єднання всіх українських сил в одно українське русло, щоб у слушний час вона могла дати з себе те, чого так трагічно забракло в історичні дні січня 1918 року. Доповідь, присвячену нетлінним героям Крут, прочитав Павло Надзікевич (ТУСМ). Група пластунок куреня „Спартанки" під акомпіямент фортепіяна виконала літературний монтаж „Їх було триста". Вавришин А. (МУН) відіграла на фортепіяні „Рондо Капріціозо" Менделсона. Юнацтво СУМА осередку імени Крут виконало рецитацію „Героям Крут". Квінтет ОДУМ-у проспівав народню пісню „Ой на горі вогонь горить" та стрілецьку пісню „Коли ви вмирали". Уривок з поеми „Мойсей" Івана Франка продеклямував Б. Боднарук (УСҐ). Хор СУМА осередку ім. М. Павлушкова під мистецьким керівництвом п. Л. Мацюка виконав пісні „Почаївська Божа Мати", муз. Леонтовича, „Зібралися всі бурлаки" музика Давидовського та „Стоїть гора високая" муз. Козака. Вшановання героїв Крут, яке відбулося в переповненій залі СУМА, (молодь—СУМА, Пласт в уніформах безкоштовно зайняли балькон) закінчено відспіванням українського гимну.

МОСКВА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ПАКТУ ПРИЯЗНИ ФРАНЦІЇ Й НІМЕЧЧИНИ

Москва. — У вівторок 5-го лютого ц. р. совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико запросив до себе амбасадорів Франції і Західньої Німеччини і вручив їм ноту протесту проти підписаного недавно у Парижі договору союзу і приязни між Францією і Німецькою Федеративною Республікою. Речник французької амбасади заявив після того коротко, що совєтська нота йде по лінії пропаґанди, яку проводили у своїх статтях совєтські газети, що займались згаданим французько - німецьким пактом. Головний совєтський арґумент той, що французько - німецький пакт нібито промощує Західній Німеччині шлях до власної атомової зброї. Однак з французького боку заявлено, що у тому пакті нема нічого такого, що перечило б так званим Паризьким протоколам з 1954 року, коли-то Західню Німеччину допущено до Північно-Атлянтійського союзу (НАТО) з різними застереженнями, при чому сама Західня Німеччина виреклася можливости придбання для своєї відбудованої армії атомову зброю. Західні коментатори стверджують з нагоди тієї нової московської протестаційної ноти, що для совєтської закордонної політики притаманний є страх перед відродженням німецького мілітаризму. Совєти — читаємо в отих найперших коментарях — свідомі того, що ні французька ні тим паче західньо - німецька ядрова зброя, яка кількісно і якісно ще довго стоятиме куди нижче совєтської — не є загрозливою для Совєтського Союзу. Те, чого СССР боїться, це свідоме спровокування нової світової війни самовільним використанням своєї атомової зброї проти Совєтів, з обрахунком, що тоді автоматично буде втягнена до тієї війни Америка. Крім того в Совєтах існує своєрідна ґерманофобія, яка настала після того, як двократно — за першої і другої світової війни — німецькі армії вдерлися на території колишньої російської імперії. Вся совєтська пропаґанда настявлена після війни проти „німецького реваншизму" і ця остання совєтська протестаційна нота закидає власне Франції, що вона сприяє тому „реваншизмові", забувши про небезпеку від відродженого німецького мілітаризму для самої Франції.

Союз Москви з Пейпінґом буде збережений — вважає західня преса

Москва — „Не зважаючи на критичний стан теперішніх московсько-пейпінґських взаємин вузли спільних інтересів постачатимуть арґументи для збереження— хоч як кволого — союзу. Існують познаки, що Москва й Пейпінґ продовжуватимуть те, що вони зовуть „родинною суперечкою", до безконечности та назверх зберігатимуть вигляд союзу" — твердить довголітній кореспондент „Юнайтед Пресс Інтернешенел" в Москві, Г. Шапіро, і з тими його висновками погоджується більшість західньої преси. Він подає короткий огляд союзу між Москвою і Пейпінґом, формально підписаного 14 лютого 1950 р. в Москві. За Сталіна той союз втримувався головно завдяки персональному авторитетові Сталіна та фактичній видатній допомозі збоку СССР комуністичному Китаєві. Після смерти Сталіна першим ударом по тому союзі було „розвінчання" Сталіна Хрущовим, яке стрінулось з засудом збоку китайських комуністів. Подорож Хрущова до ЗДА й наради з президентом Айзенгавером, потім подорож Хрущова до Індії і названня ним „глупотою" воювання за „нікому непотрібні" гімалайські гори, опозиція Москви проти китайських „комун", врешті зворот Москви в сторону Тіта і остання кубинська криза — все воно ступнево щораз гірше псувало взаємини між отими союзниками. У 1961 р. совєтський експорт до Китаю впав на найнижчий ступінь. Всі совєтські технічні експерти або відкликані або видалені з Китаю. Найбільша розбіжність існує між психіками, вдачами й характерами Мао Тсе-тунґа і Хрущова — твердить названий вгорі знавець цих відносин.

• **Совєтські власті в Мурманську** стали предметом гострої критики на сторінках московських газет за їхні екстраваґанції, що коштують громадянам солені гроші. Управління місцевої школи, взявши собі до серця заклик большевицьких зверхників, щоб школу прикрашувати образами, закупила для школи образів на 25 000 дол. Знову ж директор шпиталю в Мурманську закупив машину для роблення галушок, якими можна б накормити всю округу, а довкола шпиталю здвигнув мур, що коштував 70 000 дол. та на добавок — почав обсуватись у м'якому ґрунті Мурманська.

У СВІТІ

• **У Західній Німеччині** більше, як 1 200 000 жінок - матерей виконують різні фахові праці. З того числа 1 048 000 жінок, що мають дітей, дістають щомісячну платню, інші працюють у сільському господарстві або у вільних професіях. Домашніх господинь в ту статистику не враховано, хоч їхня праця теж буває іноколи не легша за бюрову, чи фабричну.

• **Двох підстаршин німецької Бундесвери** засуджено по 8 місяців в'язниці і по 500 нім. м. гривни за те, що вони, всупереч забороні збоку вищого командування, дозволили одному воякові купатися в ріці Лех. Вояк попав у зрадливий підводний вир і втопився.

• **У Південній Африці** часопис „Сандей Таймс" подав на передовому місці вістку, що на африканському континенті існує спеціяльна школа для саботажистів, де викладовцями-професорами є „специ" цього діла. Не трудно здогадатися, де зродилась ідея такого вишколу.

• **Два совєтські громадяни, за національністю німці,** йшли до американської амбасади у Москві. Одного з них вхопили два совєтські поліціянти, що стояли перед амбасадою, але його товариш встиг вбігти до будинку. Він запитував про можливості виїзду до Німеччини, після чого, дізнавшись про безвиглядність такого заміру, сам вийшов з будинку. Що сталося з ним та з притриманим його товаришем — не відомо. Американська амбасада запротестувала проти переслідування осіб, які до неї зголошуються.

• **Совєти випустили** від серпня минулого року 6 штучних сателітів, що про них просто не подали ніякої вістки. Два з тих сателітів виявились невдачними, чотири кружляють у всесвіті. Хоч ще у грудні 1961 р. прийнято в Об'єднаних Націях резолюцію, щоб держави повідомляли ту установу про свої поступи в обслідуванні сферичних просторів, проте Москва — як звичайно — не рахується з своїми міжнародними зобов'язаннями.

• **У 20-річчя битви під Сталінґрадом,** який тепер перезваний на Волгоґрад, совєтський військовий міністер маршал Родіон Малиновський написав у „Правді" статтю, в якій приписує Сталінові вину за перші совєтські невдачі під Сталінґрадом та прославляє Хрущова за його заслуги для остаточної тамошньої перемоги большевиків.

• **Британська княжна Маргарита** пішла в минулу суботу крізь снігові до „модерністичної" протестантської церкви в південній дільниці Лондону, де заступлено органи чотиричленною джезовою оркестрою і співаком. Церковні пісні й гимни перероблено на джезовий лад. Єпископ д-р Мервін Стоквуд в церковній проповіді хвалив таку реформу, як пристосовування до новітнього часу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Сусідське непорозуміння

Упродовж минулого тижня на чоло міжнародних подій несподівано вийшло непорозуміння - суперечка між двома найкращими сусідами — З'єдиненими Державами і Канадою. Спір не за межу, али за справу яка обидвом цим прикладним сусідам лежить найбільше на серці і яка завжди їх найбільше єднала: за справу спільної оборони. Правильніше сказавши, це був спір між самими канадійцями, але ЗДА до нього вмішалися, бо в предметі спору вони вітально зацікавлені.

Канадійський парямент мав на денному порядку питання про згоду на доставу і замагазинування на канадійських базах американської атомової зброї. Під час дебат, прем'єр Джан Діфенбейкер, відомий звеличник і справжній чемпіон на міжнародному форумі справи визволення українського й інших поневолених Москвою народів, висловив свої застереження щодо згоди на таку зброю, що мала б бути замаґазинована на канадійських базах, але — під американською контролею.

У зв'язку з цими дебатами Державний Департамент у Вашинґтоні минулої середи, 30-го січня, вручив канадійському амбасадорові меморіял, а через пів години після того зміст цього меморіялу вже був поданий до публічного відома. Це — як виходить із дальшого розвитку подій — найбільше обурило канадійського прем'єра, який — у відповідь на цю ноту Державного Департаменту, складену в парляменті наступного дня, в четвер 31-го січня, — назвав її „грубим встряванням ЗДА у внутрішні справи Канади" і з усією рішучістю виступив проти перевезення на канадійські бази американської атомової зброї. З цього виникла поважна криза уряду Канади, при чому її міністер оборони зголосив свою резиґнацію в опозиції до становища прем'єра і проти того становища виступили опозиційні партії. Опінія, очевидно, поділена, і справа й дебати починають, як це звичайно в таких випадках буває, викликати пристрасті, що їх може ще тільки загострити повалення уряду прем'єра Діфенбейкера заявою недовір'я в парляменті 5-го лютого.

Поділена також опінія в ЗДА, але з голосів преси, як і з виступів законодавців і навіть завваг президента Кеннеді, можна вносити, що більшість не схвалює такого способу полагоджувати справи, як це зробив Державний Департамент з державним секретарем Діном Раском на чолі. Таку інтервенцію навряд чи можна назвати „дипломатичною", і вона, само собою розуміється, могла зачепити амбіцію і почування навіть найбільш приязного і доброзичливого сусіда. Тому в найкращому інтересі обидвох країн і народів треба сподіватися, що це сусідське непорозуміння, яке завжди може трапитися навіть між рідними братами, незабаром буде полагоджене, і воно в дальшому відношенні не поглибить ріки св. Лаврентія. Між справжніми приятелями — сусідами непорозуміння не тільки не порушують традиційної дружби, але ще й скріплюють її. Ми певні, що цього бажають собі однакого щиро як американський, так і канадійський народи, між ними, зокрема, ті громадяни, що походять з одного українського роду.

Перед важкими рішеннями

Упродовж останніх двох місяців ситуація в світі значно ускладнилась. Коли під кінець минулого року модно й вигідно було говорити про „відпруження" між Сходом і Заходом про кращі вигляди для міжнародного роззброєння, зокрема для договору між ЗДА і СССР про заборону ядрових детонацій, та про лідерство ЗДА у вільному світі, скріплене порозумінням з Мекмілленом на Багамах, то сьогодні всі ці балачки замовкли. На перше місце висунулись такі три справи, з яких кожна глибоко турбує Америку і вимагає від неї поважних політичних рішень.

Одвертий виступ французького президента де Голя проти Британії і проти провідницької ролі ЗДА в Европі поставив перед Америкою проблему — чи наставитись на терпеливість у відношенні до Франції і вичекати, яку остаточну позицію займуть інші західньоевропейські країни, особливо Західня Німеччина, — чи повести у відношенні до Франції якісь „репресії", — чи зревідувати усе своє відношення до Европи. Покищо, здається, найбільші шанси на успіх матиме порада старого Аденауера: не приймати ніяких рішень в атмосфері поденервованости і спричинених нею непорозумінь. Друге несподіване загострення постало на традиційно - мирному й затишному американсько - канадійському відтинку. Спір за ядрову зброю для канадійських збройних сил породив гострі взаємні докори — про що ширше мова на іншому місці.

Зовсім іншого роду й куди поважнішою турботою є знову Куба, перетворювана з дня на день і з години на годину в щораз могутнішу совєтську збройну базу.

Американська закордонна політика була збалянсована поміж змаганням до якогось порозуміння з СССР і скріплюванням збройної сили власної і Атлантійського союзу НАТО. Несподіванка збоку де Голя і спір з Канадою утруднюють Америці її військову політику на терені НАТО. Знову ж поновне провокування ЗДА збоку Москви її пенетрацією в Західню гемісферу й зірвання большевиками переговорів в Ню Йорку в справі атомового договору диктує перевірити всю концепцію про нібито змагання Хрущова до „передишки" у холодній війні, дармащо логічно, з уваги на конфлікт Москви з Пейпінгом, Хрущов потребував би такої „передишки". Загострена війна в Південному В'єтнамі говорить також не про „примирливість" Москви, а про її бажання спричинювати Америці якнайбільше труднощів.

Всі ці дуже складні справи вимагають рішень. Вони не можуть бути ні легкі, ні прості. Вони вказують, як трудно нині бути лідером вільного світу.

Приклад молоді

Уже так водиться в світі, що батьки мусять давати і дають приклад своїм дітям. Але це не виключає, що часто й діти можуть дати добрий приклад для своїх батьків. Один з таких добрих прикладів дала нашій спільноті американсько - українська молодь в останніх днях. І дала його за найбільш вимовним іншим прикладом, що його 45 років тому наша молодь показала своїм батькам під Крутами.

Маємо на думці цьогорічне відзначення роковин Крутянського бою в Ню Йорку, Шикаго, Джерзі Сити та ряді інших громад. Саме роковини Крут біля яких 300 українських юнаків поклали буйні голови в обороні своєї столиці, бо батьки на таку оборону не потрапили своєчасно спромогтися, — стали нагодою для нашої молоді в Америці, щоб заблистіла вона прикладом єднання у вірності найвищим ідеалам. Не важно, яка була програма цього відзначування роковин Крутянського бою в Ню Йорку, Шикаго чи Джерзі Сити, не важно також, як ця програма була виконана. Важливе, що ту програму влаштували й виконали спільно всі молоді організації в найбільшій згоді й злагоді. „Нас можуть відрізняти барви наших однострої, але нас єднають і лучать ті самі високі ідеали й ті самі гасла, що вписані на наших прапорах", — говорив представник цієї молоді на одній із згаданих імпрез.

Який великий, шляхетний і повчальний приклад для їхніх батьків — старших громадян, їх партій і середовищ!

Ростислав Хомяк

ІСТОРИЧНІ ДНІ В КАНАДІ

Канґарі, Альберта. — Немає найменшого сумніву, що події в канадійській Палаті Громад впродовж останніх днів увійдуть у всі майбутні підручники канадійської політики і новітньої історії. На протязі цих днів міністер оборони на власну руку подав до преси своє вияснення до заяви прем'єра Джана Діфенбейкера про оборону, і цим виявив наверх розкол в уряді; державний департамент ЗДА видав свою заяву, яка намагалася виправити твердження канадійського прем'єра, що викликало обурення в уряді і довело до „відклику на наради" канадійського амбасадора з Вашинґтону; рішення Спікера Палати Громад втретє в історії Канади було відкинуте більшістю членів парляменту.

Та ці події, що привели остаточно до упадку уряду прем'єра Джана Діфенбейкера у вівторок, 5-го лютого, мали свій початок вже два роки тому, коли дійшло до різниці думок між міністром оборони Даґлесом Гаркнесом і міністром закордонних Справ Говардом Гріном Перший є за придбання для канадійських військ ядрової зброї; другий бачить Канаду в ролі світового миротворця і катеґорично виступає проти ядрового озброєння.

Рік тому, конфлікт між тими двома міністрами малощо не вийшов наверх, але прем'єр Діфенбейкер рішив стати по стороні Гріна, бо справа ядрової зброї для Канади тоді не виглядала популярною. В жовтні, під час кризи з Кубою, показалося, що Канада не може виповнити своїх зобов'язань супроти спільного пакту Північно - Американської Повітряної Оборони (НОРАД) без ядрового озброєння і на канадійське запрошення розпочалися в Оттаві переговори між Канадою і ЗДА в справі перевезення відповідної скількости ядрових стрілен до Канади. Тепер у Канаді є дві ескадри ракет Бомарк і п'ять ескадр літаків „Вуду", які спроможні нести ядрові стрільна, і які становлять канадійський вклад в НОРАД, але вони до часу зміни канадійської ядрової політики є майже ні до чого непридатні. Недавня конвенція партії Проґресивних Консерватистів малощо не прийняла резолюції за ядровим озброєнням, але в останній хвилині це перепало, коли Діфенбейкер заапелював до делеґатів, щоб йому не зв'язували рук, а лишили рішення щодо озброєння за ним. Та молоді консерватисти на своїй конвенції таки прийняли резолюцію за озброєнням. Все це, очевидно, підсилило твердження Гаркнеса і він мав загрозити резиґнацією, якщо Діфенбейкер не погодиться на зміну ядрової політики Канади, тим більше, що лідер опозиції, ліберал Лестер Пірсон, теж був за зміною.

Резиґнації з уряду тепер, коли партія Діфенбейкера не має абсолютної більшости в Палаті Громад і коли мусіла полягати на піддержку партії Соціяльного Кредиту, щоб утриматися при владі, показували слабість уряду тоді, коли він майже кожного дня мусить бути готовий до нових виборів. Щоб заспокоїти Гаркнеса, Діфенбейкер обіцяв зробити в Палаті заяву, яка включала б домагання Гаркнеса. Прем'єр Діфенбейкер виступив з обіцяною промовою в п'ятницю, 25-го січня, але в ній він теж висловив застереження проти ядрової зброї, які мав міністер закордонних справ Грін. Діфенбейкер знаний з того, що вміє цілком заплутати своїх слухачів. Ось що пише про це парляментарний кореспондент Чарлс Линч: „З цієї промови про оборону можна було догадуватися всього від прийняття ядрової зброї до неприйняття і, від дружби між Канадою ЗДА до неминучости злих відносин між тими державами'. Події слідуючих днів ішли в такому порядку:

Понеділок (28-го лютого): Гаркнес написав заяву для преси, в якій подав свою інтерпретацію промови прем'єра Діфенбейкера. Тут він заявив, що неправдою є, мовляв, Канада готова скасувати свої інсталяції, приготовані для ядрової зброї. Поінформовані джерела вважають, що для Діфенбейкера це був „ніж у плечі", бо Гаркнес у цей спосіб виніс назверх розкол поглядів який зайшов у кабінеті.

ВІВТОРОК: Гаркнес заявив в Палаті Громат, що переговори із ЗДА в справі придбання ядрової зброї почалися під час кризи на Кубі, на домагання Канади. Це виявило, що між Канадою і ЗДА досі такого договору нема і тим самим, що Канада нездібна вповні виконати свої зобов'язання супроти НОРАД, як і не могла вона цього зробити під час кубинської кризи, а Діфенбейкер ввесь час заявляв, що Канада тому не рухалася, бо президент Кеннеді не радився з канадійським урядом заки наказав бльокаду Куби. Гаркнес і шефи військових штабів напирали на те, щоб скоро зробити договір і дістати ядрову зброю, під умовою спільної контролі, бо війську забере три до шість місяців навчитися уживати цю зброю. Переговори веде міністерство закордонних справ і вони ще далі продовжуються.

СЕРЕДА: Державний Департамент ЗДА видав свою заяву до промови Діфенбейкера, в якій заперечив цілу низку тверджень канадійського прем'єра заявивши, що літаки „Вуду" є майже безсилі без ядрової зброї; що перешкоди між двома урядами ідуть пиняво і що Канада ще досі не подала практичної розв'язки до оборони континенту; що звичайна зброя в ніякому разі не заступить ядрової; і що якби Канада прийняла від ЗДА ядрову зброю, то це не поширило б „ядрового клюбу" націй, бо зброя була би під ключем ЗДА.

ЧЕТВЕР: Діфенбейкер назвав заяву Державного Департаменту непокликаним стручанням в канадійські справи. „Уряд Канади не уважає, що одверті публічні натиски способом пресових випусків є правильними методами обміни поглядів між рівними суверенними націями і союзниками", сказав він у Палаті і теж заявив, що він відкликав Чарлса Ричі, канадійського амбасадора у Вашинґтоні, на наради до Оттави. Лідери трьох партій в опозиції теж виявили своє негодування на заяву Державного Департаменту ЗДА, але домагалися, щоб уряд таки вияснив, яку оборонну політику веде Канада.

Того ж вечора опозиції вдалося уневажнити рішення спікера Палати — це третій випадок цього роду в історії Канади. Лідер опозиції Пірсон домагався, щоб відложити всі справи і розпочати дебату про оборону. Спікер Марсел Лемберт рішив, що цього не можна зробити, бо справа оборони не має „пильної публічної ваги". Пірсон погодився з рішенням і Спікер Лемберт закликав членів парляменту до голосування, після якого його рішення перепало і авторитет захитався.

П'ЯТНИЦЯ: Державний Секретар Дін Раск перепросив канадійський уряд за тон заяв його департаменту і підкреслив, що ЗДА не мали заміру втручатися у внутрішні справи Канади, але твердив, що факти у заяві були точні. Прем'єр Діфенбейкер вперто відповів на це, що його факти є правильні і сказав: „Нам не треба помочі від Державного Департаменту. Канада не є у Ню Фронтір-і ЗДА".

СУБОТА: Уряд Діфенбейкера мав засідання, що звичайно в суботу не водиться. Загальні погляди були, що дні цього уряду пораховані. Так і сталося. У вівторок, 5-го лютого, Парлямент більшістю 142 голосів проти 111 висловив недовіря прем'єрові Діфенбейкерові та повалив його уряд.

Іван Кедрин

ВІДШТОВХУВАННЯ МОЛОДІ

Раз-у-раз чуємо нарікання, що нашої молоді не видно на святочних концертах - академіях і що вона взагалі відтягається від контактів із старшим громадянством. Коли ж запитувати представників тієї молоді, чому так дієтся, то чуємо відповідь, що винні в цьому найбільше аранжери отих академій: „Такі вечори нічого нам не дають". У ближчих розмовах на цю тему можна дізнатися, що молодь найбільше відстрашується довгими промовами, в яких перемагає фраза, а не думка. Університетські студенти й студентки (і не тільки вони) не черпають з отаких промов патріотизму, а — навпаки — знеохочуються до нього. Очевидно, частина нашої студіюючої молоді наставлена взагалі асуспільно, що видно з малого членства окремих студентських громад та ще з меншого числа охочих до проводу у тих студентських громадах. Частина наших молодих людей схиляється радше до розваг, аніж до „затрачування" вечорів на патріотичних маніфестаціях чи дискусійних вечорах. Врешті, частина молоді скоряється тенденції наче принципово вимикати дискусій на „будь-які актуальні суспільно - політичні проблеми. Поза тими категоріями є ще, безумовно, поважний гурт молодих людей, які зацікавлені однаково в суспільно - політичній проблематиці, як і в співпраці із старшим громадянством, але яких також „не видно".

Ця частина нашої патріотичної і громадської молоді має рацію, коли вимагає, щоб їй наші концерти - академії давали „щось" для інтелектуального й артистичного вдоволення, щоб не нудили й не томили довгими промовами, може пересічно й гарними, але такими, які не ворушать думки і не залишають у пам'яті слухача слідів. Вислухаєш промову, виходиш із залі і не знаєш, про що була мова, — кажуть вони. Відома річ, що високошкільна молодь є ворогом фрази. Американсько-українська молодь ще більш ворожа до фрази, як будь-котра інша, бо вона розуміє й інастинктовно відчуває, що патос може бути оправданий і навіть необхідний в часах революційного піднесення на рідних землях, але не в таких відносинах, в яких живе наша громада в Америці. Коли ж нині говориться з патосом про наше минуле — воно тратить на вартості в очах молоді, яка засадничо не любить безкритичного позолочування. Вона вимагає високого рівня мистецьких продукцій на наших академіях і високого рівня промови - доповіді. Вона не хоче теж, щоб її „обманювали" й ставили перед доконаний факт додаткових, не заповіджених у програмі промов. Наприклад, коли заповіджено „відкриття" представником організації, яка фірмує даний вечір, то розуміється під цим коротке формально - куртуазійне вступне слово, з привітанням визначних гостей та поясненням — якщо його треба — програми вечора. Тим часом закоренився звичай, що „відкриття" є рівнозначне з виголошенням, чи — ще гірше — з відчитанням цілої промови на тему, якій присвячений той вечір. Буває, що той, хто має відчитати проклямацію губернатора або посадника чи представити чужинецького гостя, використовує нагоду, щоб виголосити цілу промову. Коли поруч із ними виступають ще один чи два офіційні промовці, треба винняткового щастя, щоб усі ті виступи відбулися на такому рівні, щоб слухачі набрали охоти прийти й наступного року на таку саму академію.

Це не значить, що молодь взагалі не любить говореного слова. Наприклад, одна організація в Ню Йорку уладжує цілоденні, а то й дводенні конференції на конкретні політичні теми, з кількома доповідями, і завжди зустрінете там який десяток-два студенток і студентів. Те саме стосується деяких „живих газет". Передумовою для цього є заздалегідь проголошувані доповідачі й теми. Студенти, як і старші громадяни, відчувають, де можуть провести вечір, який їм щось дасть. Чому театр Й. Гірняка, концерти нюйоркської „Думки" і філядельфійського „Кобзаря" завжди мають повні залі слухачів, а на деяких інших імпрезах залі світять пусткою? Чому в Літературно-Мистецьких Клюбах в Ню Йорку й Філядельфії одні вечори не можуть вмістити всієї публіки, а інші відбуваються у півпорожніх залях? Публіки, ні молодої ні старшої, не слід легковажити, і не слід нарікати на неї, якщо вона не з'являється. Дуже рідко буває, щоб не завинили в тому аранжери чи виконавці.

Буває, наприклад, що вечір виходить цікавим, але аранжери не знали, як його проголосити. Якщо, наприклад, організатори одного недавнього бенкету заповіли б були, що колишній член Української Центральної Ради і міністер УНР, доказуватиме правильність ступневого шляху української революції від автономії до самостійности, і з'ясовуватиме національно-політичне дозрівання народу щойно в ході революції, то напевно це зацікавило б тих наших юнаків, які можуть почути недотепну концепцію, що лідери Центральної Ради „змарнували патріотичне піднесення мас" у 1917-1918 рр. Коли ж наша молодь „засадничо" сторониться від різних ювілейних бенкетів, то нічого їй дивуватись: треба великої самопожертви і безмірного терпцю, щоб вислухувати всі промови. Скільки там фраз, скільки взаємної адорації, скільки поверховного патосу! Чи не варто було б зірвати із принципом, що треба обов'язково давати слово всім, хто приходить на залю і зголошується до слова, а слід би згори запевнити виступи лише двох-трьох осіб, дібравши таких, які змістом і формою виголошеного слова піднесуть вартість вечора, а не обнизять її? Наші дискусійні вечори на політичні й суспільні теми виявляють уже деяку реформу; на одних таких вечорах голови мають право реґулювати дискусію і не давати голосу всім, хто зголошується, — на інших приймається форму панелів із кількома дискутантами, що обертаються довкола питань, формулованих „модератором". На великих американських бенкетах, на яких вшановується окремі особи чи окремі події, виступають два-три згори запрошені промовці, і учасники знають, що не втратили свого ні гроша, ні часу. Треба прикорочувати хворобливу амбіцію говорити задля того, щоб говорити, треба повести боротьбу проти зловживання терпеливістю громадян.

Нема теж чого нарікати на неприявність молоді, якщо аранжери не стараються дістати її на свій вечір. Правда, у нас існує велика прогалина між старшим громадянством і молоддю, нема наладного між ними зв'язку, все ще треба „шукати" тих активних студентів і студенток, через яких можна подати до відома іншим гурткам, що туди й туди запрошується, їх прийти. Але знайти їх можна. Можна і треба стукати до Українського Конґресового Комітету, щоб його „реферат молоді" не був фікцією, а став осередком, через який можна саме знайти контакт з молоддю, — з середньошкільною і високошкільною, яка або стоїть поза організованою громадою і її імпрезами, або засклеплюється у своїх організаціях, без зв'язку із старшим громадянством.

Очевидно, що все тут сказане не має найменшої інтенції будь-кого ображати чи знецінювати і написане взагалі не під кутом зору персоналій, а загально й засадничо, як про явище, як про проблему, яку треба безумовно розв'язати.

Д-р Михайло Данилюк

АТОМОВІ ОПАДИ

(1)

Стаття є скороченням доповіді виголошеної автором для громадянства Міннеаполіс і Сен Пол з рамени Союзу Українських Ветеранів Міннесоти.

1. Вступ

Преса цілого світу за останніх кілька років переповнюється здогадами, дискусіями, інформаціями та щораз новими даними про загрозу атома. Загально з таких дискусій витворюється враження, що опінія широкого населення поділилась на два табори: одні нехтують загрозу радіяції або припускають, що атомова зброя у наступній війні не буде вжита, зрештою пристосовуються до філософії „якось то воно буде", а другі при черговому вибухові експериментальної совєтської бомби попадають у паніку, майже в гістерію. На ці речі можна реаґувати по-різному, але чи не найповнішим залишається осуд, спертий на знанні самої проблеми.

У холодній війні вибухи термонуклеарних бомб переводяться для військових та наукових дослідів, іноді для пропаґанди своєї сили, як зворот міжнародної дипломатії, щоб ударити по голові противника. У такому діяпазоні ведуть свої експерименти ЗДА і СССР. Большевики, як спритні демагоги, мають дві цілі у зв'язку з атомовою зброєю. Одна з них — ширити страх по цілому світі; сюди належить їх пропаґанда про необмеженість совєтських можливостей („можемо стерти з лиця землі будь-яку країну"), вибухи 50-меґатонової бомби. Інша — переоцінка нищівної сили, включно з філософією „спускайтеся на дно" та замилюванням очей населенню вільного світу, мовляв, атомової війни не може бути, вони — совєти — до цього не допустять, а коли б і була, то все це таке страшне, що не поможуть ніякі схоронища. В кожному разі, в такому чи іншому випадку, всякі приготування, будова схоронищ, пляни цивільної оборони — все це зустрічається з публічними насмішками совєтських дипломатів. Тим часом, як зізнавали недавно у Вашинґтоні експерти совєтознавства з атомової ділянки, большевики провели вже вишкіл щодо атомової радіяції та А-бомби серед 100 мільйонів свого населення. Полиці совєтських книгарень завалені брошурами та книжками з відомостями про А-бомбу, атомові опади. Отже тактику „лови злодія" Москва застосувала й тут.

Важливість знання атомової загрози, потребу організації вишколу населення, як також потребу охоронних приготувань, чи не найкраще висловив у ряді журналістичних розвідок д-р Е. Теллер, „батько" водневої бомби. Він твердить, що без вишколу і приготувань 6-8 людей із 10-ох згинуть при атомовій атаці, і навпаки — при відповідному вишколі і підготові 9 людей із 10-ох можуть вижити.

2. Вибух бомби

Незалежно від експериментальних вибухів величезних бомб розміру 50 чи й 100 меґатон, тактичною військовою зброєю залишаться менші атомові та водневі бомби. На думку військових фахівців, у випадку війни, вживатимуть малих бомб, що не переходять сили 5 меґатон, а більша бомба може бути застосована радше для терору. Вже 5-меґатонова бомба має силу 5 мільйонів ТНТ. Вона у 250 разів сильніша від бомби, скинутої на Гірошіму, яка мала „лише" 20 кілотон. Пригадаймо, що 1 кілотон — це 1000 тони ТНТ, а меґатон — тисяча кілотон, тобто 1 мільйон ТНТ. Якщо пригадати, що зробила із Гірошіми А-бомба силою 20 тисяч кілотон, стане яснішим, що можуть вчинити 5 мільйонів таких тонн...

Візьмімо теоретичний приклад вибуху 5-меґатонової бомби, скинутої на Ню Йорк. Припустімо, що вона впала всередині Манґеттену і розірвалась при землі. При чому вибухнула серед неприготованого населення, після дуже короткого попередження. Отже, коли б така 5-меґатонова бомба вибухнула при зазначених умовах, то людські жертви від самого вибуху, температури, відламків і радіяції виглядали б приблизно так: у промірі одної милі — 100% смертність, навіть у глибоких сховищах; до трьох миль — 55% вбитих та 25% поранених; від 3 до 4 милі — 35% вбитих та 30% поранених; від 4 до 5 миль — 5% вбитих і 20% поранених; від 5 до 15 миль — коло 1% вбитих і поранених.

Найбільша нищівна сила у промірі 5 миль розтягалася б від Джерзі Сити до Бронксу, і вбила б третину населення та поранила б четвертину, а загальний ефект негайної дії бомби у промірі 15 миль поширився б від Лонґ Айленду до Петерсону і від Монт Вернону поза Ричмонд. За 4-5 годин після вибуху смертельна радіяція вкрила б площу у промірі 100 миль, зайнявши територію навколо Ню Йорку від Олбані по половину віддалі до Вашинґтону. В загальному, очевидно, відсоток убитих і поранених в акті детонації та розпилюванні атомових опадів залежав би від густоти населення та від атмосферичних умовин в момент вибуху і якийсь час по ньому.

Розглянувши ефект вибуху 5-меґатонової бомби, можна дійти до такого розчислення:

1. Сила детонації і висота температури знищить усе живе в промірі 1 милі, спалить і розвалить всі будівлі. Ці ж фактори знищать третину населення, а четвертину пошкодять у промірі 5 миль. Залізно - бетонові споруди можуть витримати у віддалі від п'ятьох миль, але нормальні мешканеві будинки знищаться до проміру 10 миль. У віддалі від 5 до 10 миль люди дістануть третій ступінь обпарення шкіри, волосся, очей, а в промірі від 10 до 15 миль — другий ступінь обпарення. Забитих детонацією на відстані 5-15 миль непропорційно менше, але така „кволість" дії криє в собі ту небезпеку, що людина, обтрусившись із запаморочення та обмацавши себе кругом, як оцілілого, може у паніці забути, що негайно приходить інша загроза, а саме —

2. Радіяція атомового опаду, яка поширюється на території із швидкістю четвертини милі на хвилину, тобто 15 миль на годину, враховуючи пересічний рух повітря при нормальній погоді. Вибух такої бомби вирвав би мільйони тонн землі, пороху та інших відпадків, вислав би їх на 100 тисяч стіп угору і там змішав би цю величезну масу із приблизно 200 родами різних радіоактивних речовин, створюючи мільйони тонн радіоактивного пороху і диму. Ця пилюка з убивчою силою радіяції осідала б при добрих вітрах на простір поза 150 миль. При певному згущенні населення така радіяція атомових опадів може вбити більше людей, як детонація, при умові, що населення не має схоронищ, системи попередження та вишколу.

Якби на 150 найбільших міст ЗДА відбулася несподівана спонтанна атака атомовими бомбами і населення не мало схоронищ та приготувань, тоді число людських жертв виносило б коло 160 мільйонів. Коли б ці самі міста були попереджені про атаку за 1 годину і мали б організовану цивільну оборону, тоді кількість жертв спала б до 85 мільйонів. Коли ж до цього додати добрі публічні й приватні схоронища, запаси для радіяційного часу та добрий вишкіл населення — то число жертв спало б до 15 мільйонів.

КОНФЕРЕНЦІЯ СФУЖО В КАНАДІ

УХВАЛИ КОНФЕРЕНЦІЇ СФУЖО
в днях 27—29 грудня 1962 в Торонті, Канада.

Членки Управи і Комісій СФУЖО, Комісій і Складових Організацій із різних країн поселення, вислухали звітів, обговорили їх і винесли такі постанови:

1) Прийняти напрямні і діяльність Управи СФУЖО останнього триріччя на терені Скл. Організацій на громадському та міжнародному полі.

2) Прийняти із одобренням, звіти з діяльности Складових Організацій і висловити признання для їхньої праці, що є поважним вкладом в загальногромадську і культурну працю української спільноти поза межами України.

3) Впровадити нові акції, почини і засоби праці:

а) **В організаційній ділянці:**

I. Скликати Конференцію Складових Організацій СФУЖО в Европі восени 1963 р. для скріплення українського жіночого руху в Европі. Цю Конференцію повинні попередити організаційні скріплення і Загальні Збори чи з'їзди українських жіночих організацій в Европі.

II. Залишити за Управою СФУЖО привілей відзначення жіночих організацій чи гуртків за вимковий осяг у діяльності. Визначити Комітет для уділення нагород і їхніх критерій.

III. Видати заклик до українського жіноцтва, щоб воно вступало в ряди українських жіночих організацій в своїх країнах поселення й одночасно просити проводи цих організацій провести акцію приєднання членства, щоб уможливити виконання наших відповідальних завдань.

IV. Конференція стверджує потребу моральної і матеріяльної піддержки з боку громадянства, а в першу чергу українського жіноцтва і тому рішає приступити до посиленої акції приєднання більшої, як досі кількости членок-прихильниць СФУЖО.

б) **У виховній ділянці:**

Завданням виховної референтури є і надалі допомагати матері у вихованні української дитини в національному українському дусі та поліпшувати долю української матері в поодиноких країнах поселення. Для здійснення цих завдань Конференція доручає:

Продовжувати видання матеріялів Виховного Реферату СФУЖО, поширювати і розбудовувати започатковані в останньому триріччі виховні Семінари для матерей.

Поширювати розбудову дошкільних установ, використовуючи дотеперішній досвід існуючих світличок, зорганізованих і ведених на основі плянів і матеріялів Виховного Реферату СФУЖО.

Впроваджувати виховні порадники в загальній жіночій пресі, започатковані таким порадником Виховної Комісії СФУЖО в Канаді.

в) **У культ. освітній ділянці:**

Подбати про підготову лекторів, які, обізнані з різними ділянками української культури, могли б чужою мовою інформувати різні гурти у країнах поселення про наші духові скарби. Для тієї цілі треба створити мандрівний банк ілюстрацій і фільмів.

Створити з рамени Комісії Народного Мистецтва СФУЖО фонд із метою видання матеріялів із ділянки народного мистецтва з заходом і ініціятивою жіночих організацій Зах. Канади.

Поширювати Гуртки Книголюбів і скріплювати увагу жіночих організацій для праці й осягів жінок - мисткинь.

Організувати при жіночих організаціях декляматорські й театральні гуртки молоді, або підтримувати такі, створені при молодечих організаціях.

Створити архів жіночої творчости та започаткувати пропам'ятну книгу громадських ділянок.

г) **У пресовій і видавничій ділянці:**

Побільшити кількість матеріялу про діяльність СФУЖО в українській жіночій пресі і загальній пресі у світі.

Дати більше місця англомовним статтям із українською проблематикою в українських жіночих журналах та в журналах міжнародніх жіночих організацій.

Розбудувати і надальше працю Секції Журналісток СФУЖО.

Створити окрему видавничу референтуру СФУЖО для книжкових видань, які будуть започатковані виданням книжки про Константину Малицьку і збірником про Україну в англійській мові. Таке видання допоможе нам на міжнародних конґресах інформувати про Україну.

Зібрати спогади й документи про штучний голод 1932-33 рр. з нагоди його трицятиріччя.

Продовжувати досліди над становищем жінки, дитини й родини на Рідних Землях, що дали б повну картину їх життя. Змагати до видання однієї або кількох публікацій із тієї ділянки.

ґ) **У ділянці суспільної опіки:**

Спопуляризувати у Складових Організаціях СФУЖО прийняті Рефератом Суспільної Опіки нові методи; — такі як Бюра Порад, Добровільна Служба Пань та інші, з метою використання усіх тих можливостей Сусп. Опіки, якими забезпечує своїх громадян кожна країна поселення.

Змагати до створення одного координуючого центру в ділянці Сусп. Опіки, щоб забезпечити усю нашу спільноту у вільному світі моральною і матеріяльною допомогою.

д) **У ділянці зв'язків:**

Конференція стверджує, що в останніх трьох роках зв'язки СФУЖО з міжнароднім жіночим рухом скріпились через:

а) краще використання членства (Світовий Рух Матерей), б) участь у Конґресах (Міжнар. Жіночий Союз), в) членство наших Складових Організацій (Міжнар. Жіноча Рада, Світовий Союз Катол. Жіночих Організацій), г) через висилку актуальних матеріялів до міжнародних централь та ґ) через протидію на пропаґандивну діяльність просовєтських міжнародніх організацій.

Конференція постановляє продовжувати ці зв'язки і по можності поширювати їх на інші міжнародні організації При тому зазначує, що наша праця на цьому терені є діловa, для неї потрібно високо-кваліфікованих фахівців і поважних фондів і тільки при наявноситі їх її можна продовжувати й розгортати.

4) **СФУЖО і Світовий Конґрес Українців у вільному світі:**

Конференція стверджує, що для більш успішного вияву українського жіночого руху, скріплення його дії на зовнішньому відтинку і внутрі спільноти, — необхідною передумовою є об'єднання українців у світі, чого виявом повинен бути Світовий Конґрес Українців у вільному світі, до якого Конференція СФУЖО зайняла становище і постановила:

Піддержати ідею Конґресу, як вияв спільної дії для справи визволення українського народу.

Взяти участь у підготовці і самому Конґресі.

Випрацювати тези про жінку і дитину в Україні і у вільному світі та включити їх до програмово - ідейних напрямних Конґресу.

Українське зорганізоване жіноцтво має моральне право звернутися з закликом за об'єднання сил української спільноти, маючи за собою досвід чотирнадцяти літ об'єднаної дії із членством у чотирнадцяти складових Організаціях на п'ятьох континентах світу.

Сидять зліва доправа: пп. Катря Гарасевич, Стефанія Савчук, Олена Лотоцька, Олена Залізняк, голова СФУЖО, Марія Квітковська, Марія Солонинка, Катря Пелешок. Стоять зліва до права: пп. Марія Мудрик, д-р Софія Карпінська, Ірина Павликовська, Стефанія Пушкар, Ірина Пеленська, д-р Наталія Пазуняк, Євгенія Янківська.

Пресова Конференція СФУЖО в Торонті

Під час Конференції Управи СФУЖО в днях 27—29 грудня 1962 в Торонті відбулась зустріч із представниками місцевої української преси. На зустріч, влаштовану в гостинному домі п-ва Заяців, прибули — В. Солонинка (Гомін України), В. Софронів - Левицький (Новий Шлях), д-р С. Росоха (Вільне Слово), П. Волиняк (Нові Дні). Управу СФУЖО репрезентували Олена Лотоцька, Стефанія Савчук і Марія Квітковська — містоголови, д-р Наталія Пазуняк — секретар, пп. Євгенія Янківська, Стефанія Пушкар, д-р Софія Карпінська, Ірина Павликовська, Ірина Пеленська — референтки, Катря Пелешок, голова Контр. Комісії, Марія Солонинка і Катря Гарасевич — голова й містоголова склад. організації.

В розмові з журналістами пані О. Лотоцька з'ясувала напрямні й цілі СФУЖО, а пізніше пані відповідали на поодинокі запити. У живій вимінi думок вияснено всі аспекти праці СФУЖО та її осяги.

Зокрема насвітлено працю Секції Журналісток, що постала при СФУЖО. Її осідок є в Вінніпеґу, де проживає голова п-ні Стефанія Бубнюк і секретарка п-ні Наталія Когуська. Згуртовано в ній 30 працівниць пера та створено архів жіночого пера.

Обговорено також Літературну Нагороду СФУЖО, фундацію Марусі Бек, радної м. Дітройту. Нагорода, започаткована в 1960 р., виявила нові жіночі таланти і дала спонуку до написання цінних творів. У цьому році вона проголошена вже 4-ий раз.

Зустріч вказала на потребу частішого інформування нашої преси про цілі й засоби нашого сучасного жіночого руху.

Олена Залізняк,
голова,
д-р Наталія Пазуняк,
секретарка.

Помер Алсінґ Андерсен

(Допис із Старого світу)

4-го грудня 1962 р. нагла смерть перервала нитку життя визначного політичного діяча Данії Алсінґа Андерсона на 69 році. А. Андерсен був типовим представником того, що зветься в світі „скандинавським соціялізмом". Швеція, Норвегія, і Данія — три нечисленні нації дають приклад політичного розвитку на основі демократії і господарського добробуту для всього суспільства. Данія, поряд з Швецією, має найвищий рівень життя в цілому світі. Країна давніх вікенґів - моряків, що нападали на чужі землі, грабували людність і накладали на інші народи тяжку дань. Данія згодом обернула свою енергію на господарство і на торговлю. Особливо в 19 і 20 віках розвинулося сільське господарство в Данії, і тепер сільсько - господарський експорт Данії успішно конкурує з іншими країнами. В цьому розвитку Данії велика роля належить тій партії, до якої належав А. Андерсен: Соціялдемократичному Союзові Данії.

Після першої світової війни в Данії створено соціялдемократичний уряд на чолі з Станінґом і від того часу, з малими перервами, Данія була під правлінням соціялдемократичної партії. В Данії переважає мала земельна власність — до 10 гектарів. Уряд Данії сприяв розвиткові малих сільських господарств, щоб вони могли дешево постачати на ринок високоякісні продукти. Великою поміччю для данського сільського господарства були і є кооперація: виробнича, кредитова і кооперація для збуту сільсько - господарських виробів.

Коли в Росії після 1917 р. була створена диктаторська влада комуністичної партії, то московська пропаґанда і великі фінансові засоби учинили розлам в соціялістичних партіях різних країн. Тодішній провідник австрійської соціялдемократії Отто Бавер створив був теорію про „два шляхи до соціялізму": мовляв, шлях диктатури годиться для країн відсталих, але високо індустріялізовані, цивілізовані країни дійдуть до соціялізму шляхом демократичним. Проти цієї теорії рішучо виступила зокрема Данська Соціялдемократична Партія, на чолі з Алсінґом Андерсеном, що був представником своєї партії в Екзекутивному Комітеті Соціялістичного Інтернаціоналізму.

Ослаблення соціялдемократичного руху в країнах середньої і західньої Европи в добі між світовими війнами, що сталося наслідком розбивацької діяльности Москви, дало можлитість фашистам захопити владу в різних европейських країнах. Але в Данії демократичний лад зістався непохитний. Член данського парляменту А. Андерсен був призначений перед другою світовою війною на посаду міністра оборони. Після поразки Франції в 1940 р., Гітлер рішив поширити поле війни на скандинавські країни. 4 мільйони данців з малою армією не мали шансів відбити німецьку аґресію. За порадою А. Андерсена король Данії звелів не противитися наступові німецьких армій, при чім Гітлер ґарантував невтручання Німеччини до внутрішніх справ Данії. Дійсно, деякий час, навіть під німецькою окупацією, діяв у Данії соціялдемократичний уряд. Однак уже в 1941 році почався підземний рух спротиву окупантам і це принесло Данії тяжкі криваві жертви.

Минулась війна, і Данія вернула собі свободу й незалежність. А. Андерсена посилає уряд як свого делеґата в Об'єднані Нації, від 1950 р. він був вибраний до ради Міжпарляментарної Унії. Після угорського повстання проти Росії в 1956 року Андерсена вибрано на голову спеціяльної комісії Об'єднаних Націй для досліду ситуації на Угорщині. Один англійський приятель А. Андерсена писав про звідомлення про угорську революцію, зложене комісією під проводом Андерсена:

„Коли б він більше нічого не зробив, то все одно його ім'я було б згадуване вічно за цю його роботу в комісії".

А. Андерсен показав у звідомленні дійсність: московський юольшевицький імперіялізм, що своїми арміями накидає свій режим народам. З другого боку звідомлення комісії документально відкидає комуністичну пропаґанду, мовляв, на Угорщині повстання йшло під гаслами „реакції і фашизму". В дійсності, як показав А. Андерсен у звідомленні комісії Об'єднаних Націй, угорська революція 1956 р. юшла під кличем демократичного соціялізму і вільного робітничого професійного руху. Ніхто не мріє на Угорщині про поворот влади великих землевласників — „ґрафів" та про диктатуру Гортія чи „перехрещених стріл". Це звідомлення зробило з А. Андерсена „ворога ч. 1" для комуністичних партій цілого світу. Міжнародний конґрес Соціялістичного Інтернаціоналізму в Відні 1957 р. вибрав своїм предсідником А. Андерсена, шануючи в його особі непохитного борця за свободу народів і за добробут трудящого люду в цілому світі.

П. А.

Ялинка в Трентоні, Н. Дж.

За прикладом минулих літ, у суботу 13 січня в Сценічній Залі Середньої Школи Українознавства при Українсько-Американському Демократичному Клюбі, 309 Честнат Аве. відбулася Різдвяно-Новорічна Ялинка, на яку прибуло 40 учнів школи з батьками, родичами й гістьми, які наповнили залю на двісті осіб!

Ялинку розпочато колядою „Діва Марія", яку відспівав Юнацький Шкільний Хор. Тоді директор Школи Українознавства — Іван Гуща привітав учителів, батьків, учнів і дорогих гостей з Різдвяно-Новорічними Святами та розповів про походження Ялинки і різдвяні традиції в Україні. „З Різдвом Христовим" — вітали гостей учні 4-ої кляси, а той привіт оформила учителька Олена Конс. Піддубна. Переведено дві інсценізації „Радісна новина", яку виконали учні 1-ої кляси, і „Святий Вечір" — п'єска про Святвечірні звичаї в Україні, у виконанні учнів 7-ої кляси в складі: М. Петряка, В. Стрибка, І. Гущі, Н. Сенько, Я. Вайнгард, О. Стрибко та М. Ніс. Обидві образотворчі інсценізації, що їх написала й оформила викладачка школи і піяністка Олександра Сенько, викликали одушевлене признання присутніх. Продеклямовано „Лист від Матері" — Ала Чуйко. „Батькові" — вірш — Анатоль Парака. „Чекання Матері" — вірш — Ігор Павлюк, „Різдво на Україні" — Нестор Сендзік.

Проспівано пісні „Мати сина колихала" шкільний хор: учні 4-ої кляси. „Бабусю рідненька" — сольо на п'яніно, Івась Гуща. В'язанку українських народніх пісень майстерно виконав на акордеоні учень Анатолій Парака, А тоді ще під акордеон Олександра Стрибка Наталя Сенько та Оля Стрибко виконали танок „Козачок".

Під тихий спів коляди „Тиха ніч...", в супроводі піяна виходить Святий Миколай з дарунками, і роздає добрим дітям. Ролю Св. Миколая виконував учень В. Кревсун.

Мило було спостерігати батькам, родичам і гостям своїх діток, як майстерно вони на сцені промовляли, деклямували, інсценізували, танцювали й співали та тішили всіх своїми здібностями. Гарне виконання юних артистів перенесло всіх присутніх в далеку засніжену й поневолену Україну. Кожний згадав колядки, щедрівки й посипання! Згадав і заплакав.

В той вечір був духовний, солодкий відпочинок батьків із своїми дітками, що несуть традицію своїх батьків, дідів, і прадідів, в новій заокеанській землі, на рівні з усіма европейськими народами. Безкорисні педагоги — трудолюбці: директор І. В. Гуща, викладачі: інж. А. П. Дерев'янко, Олена. К. Піддубна, Ол. Гр. Сенько, о. К. Даниленко-Данилевський, тішилися тим, що їх зерно впало на добрий родючий ґрунт, проросло й дало плід, що українська національна культура — росте й виріває, готуючи кадри з молоді, як авангард нації! Щасти, Боже, на ідейний труд!

о. К. Даниленко-Данилевський.

Українські колядки в австрійськім радіо

24-го грудня 1962 року, о год. 8.15 рано в навечерія Різдва Христового за новим стилем Австрійське Радіо у Відні, Зендер 1, передавало з довгограйних платівок українські колядки і щедрівки пів години. Було подано в програмі Украініше Вайнахтслідер (українські різдвяні пісні). Співав Мішаний Хор при церкві св. ВМ. Варвари у Відні під мистецьким проводом Андрія Гнатишина, тонтехніка дипл. інж. Богдана Панича, солісти Едіт Сапрун — сопрано, Сильвія Штайн — сопрано, Христя Любченко — альт, Омелян Вукайлович — бас - баритон, Юліян Липовий — бас і Василь Видиш — рецитатор. — Виконано слідуючі колядки і щедрівки: Бог Предвічний, Ой що за предиво, Спи Ісусе, спи, На святий вечір, Щедрий вечір, Там у полі, Христос родився і Нова радість стала. Кожну пісню попереджувало пояснення в німецькій мові. Українські передачі на Різдво і Великдень стали вже традицією в Австрійськім Радіо. А це є заслугою в першій мірі Андрія Гнатишина.

Д-р Сергій Наклович

НОВІ КНИЖКИ

„Козак Невмирака" — Лесі Храпливої

Знов же до розпорядимости українських дітей і молоді нова книжка Лесі Храпливої — „Козак Невмирака".

Модерна саґа — одного й того самого ляйтмотиву, що говорять українські леґенди, а ціль її шлях до народного повстання. Шлях до визволення. Фантазія автора не знайшла цей раз утертого початку в матері городів руських чи Лева-граді, але зовсім оригінально тут, в цих сірих буднях нюйоркської вулиці, на котрій бавляться наші діти свідки історичної неправди — отже в цих буднях родиться Лесі Храпливої герой, якого вже маленькі діти звуть „козак", а знаючи з уст своїх батьків леґенду, додали до його козацького роду „бо йому немає переводу" — „Невмирака". Він же йде почерез усі Скиллі й Харибди туземних спокус-асиміляцій, почерез глибокі сніги ескімоського краю, почерез дантейські Колими та інші сибірські тайґи, вірний своєму званню, продістається аж до українського чорнозему. Видно, яскраво наболіле серце ніжної істоти тут, по цей бік тривог, заговорило новою темою, хоч фантазією, але як відкинути, що це лялька, то істина творчого процесу боротьби за краще завтра — залишається знаменною. Не можна мовчати. Ворог там на рідних землях, але ворог і тут між нами, і то великий ворог. Ворог душі. Отрутою охоплює серце і морозить ідеал. Еміґрація довгими роками перестає бути творчою і радісною. Вона могутня і рівночасно від'ємно впливає на одиниці.

Автор недаром, аналізуючи наш побут, вкладає в уста свого героя: — „Та й не треба мені чужої дружини, а тільки українки" (ст. 37). „Бо яке ж життя може бути з чужинкою: „ні мови, ні віри, ні звичаю нашого не знаєш" (ст. 37).

Поплив Козак Невмирака невигодами туди — до своїх. Шлях важкий проходив, обов'язок святий виконати. Сторінки, сповнені гарними пригодами, доводять нас аж в Україну, щоб врешті надхненний Козак Невмирака у родині Хом'яків - Хом'ячeнків сповідь свою виткав і дівчині Оксані докінчив:

— „Змайстрували мене діти українські на чужині, бо аж туди прогнав їх батьків проклятий москаль. І вшили мені ці діти серце українське, що ніде щастя не знайде, хіба тільки на рідній землі. Воно то мене із далекої чужини аж сюди пригнало".

І жив і діяв Козак Невмирака, бо земля українська має свій чар, який і на кволих, і старих, і інертних діє своєю силою.

Повернулася молодість і радість, бо це на рідній землі: — „Це лиш українська земля така добра, що приклади до рани — і вилікує".

Багато моментів, що молодь затямить їх. А треба б було нашій молоді затямити не одне. Є багато святих речей, яких позбутися не вільно. Бо хто зна, як довго прийдеться нам ще жити поза рідною землею. Тому треба витримати і вміло проходити Скиллі й Харибди спокус. Про це говорить недвозначно Козак Невмирака — Лесі Храпливої.

М. Бажанський

• В Бостоні пришили були під час операції ногу робітникові, яка на 90 відсотків була відорвана. Але виявилося, що її треба було відтяти, бо вона кривавила і затроювалася.

З наукових конференцій УВАН у ЗДА

Доповідь д-ра Нестора Нововірського: **„Ідеологічні основи творчости І. П. Котляревського (1769-1838)**.

На засіданні літературознавчої секції Академії 8 грудня 1962 року під головуванням Юрія Лавриненка д-р Н. Нововірський доповів про ідеологічні основи творчости І. Котляревського.

Доповідач подав цікаву картину суперечних поглядів дослідників творчости Котляревського. Радянські літературознавці понижують Котляревського, приписуючи йому наслідування творів московської літератури, зокрема „Енеїди" Осіпова, називають Котляревського загально-російським патріотом, зв'язують його ідеологічно з московськими „просвітителями" кінця 18-го і початку 19-го століття. М. Марковський доводив, що не Котляревський користався „Енеїдою" Осипова, а навпаки Осипов використав „Енеїду" Котляревського. Дашкевич показав, що серед численних у світовій літературі переробок славетної поеми Верґілія, перше місце завоювала „Енеїда" Котляревського, насамперед змалюванням народніх звичаїв та побуту.

Серед спадкоємців і продовжувачів Котляревського був Тарас Шевченко, який не раз висловив свою пошану й вдячність до Котляревського, як до батька і вчителя, впливи якого Шевченко зазнав ще з своїх молодих літ.

Досі не вияснено, як каже Дмитро Донцов, щодо Котляревського, „душі творця, його пристрастей, ідей, стремлінь, світогляду, бо майже, неторкнутою лишилась у нас критика духа ЕНЕЇДИ".

Нововірський розглянув ставлення Котляревського до релігії і церкви. Котляревський садить до пекла тих, що тільки виставляють себе християнами, а ними на ділі не є. Він також посилає до пекла тих пастирів, що займаються чим завгодно, тільки не навчанням своєї пастви. Котляревський водночас є ревним ісповідником християнських ідеалів. Доповідач вважає, що Котляревський є один із підготовників відродження національного релігійного життя і Української Автокефальної Православної Церкви.

Котляревський був активним політичним діячем, членом масонської ложі, „Біблійного Товариства", відомого самостійницького „Малоросійського Товариства", що діяло під проводом Лукашевича. Він критично ставився до російської системи правління, зокрема правління Катерини II. Котляревський висміяв у четвертій частині „Енеїди". Сучасний Котляревському стан України в складі російської імперії він характеризував двома словами московської команди: „Стой, не шевелись!"

Котляревський дуже яскраво змалював козацький лад України, а зокрема і дисципліновані козацькі полки гетьманської держави, що перемагали ворогів.

Час показує, що Котляревський найшов ключ до розуму і серця своїх земляків; він і по цей день спонукає нас не тільки засміятись радісним сміхом, а й дбати про повернення прав і вольностей.

Під час обговорення доповіді Н. Нововірського на засіданні літературознавчої секції Академії, були вияснені деякі інші моменти, зокрема з політичної ідеології та діяльности Котляревського, що був не тільки співцем козацько-полкового устрою України 18-го сторіччя, а і тією живою ланкою, що з'єднувала Гетьманську Україну з новою добою. Зокрема він був одним з тих, що активно пробували відновити козацьке військо в час французько-російської війни.

Л. Н.

Азійсько-африканські країни пробують зберегти „невтральність"

Моші, Танґаньїка. — У цьому місті в Танґаньїці зібрались в минулий понеділок 4 лютого ц. р. делеґати з 58 азійсько-африканських країн і народів. Формально, це третя конференція Організації солідарности африкансько-азійських народів. Найбільшою турботою керівників того з'їзду є недопустити до дискусії над такими справами, які роз'єднюють азійсько-африканські країни. Такими „небезпечними" справами є комуно-китайсько-індійський конфлікт, „ідеологічний" спір між большевиками і китайськими комуністами та останній гострий спір між Маляями та Індонезією в справі проєктованої Федерації Маляйзія. Підготовча комісія, яка радила в Каїро, прибула з пропозицією, щоб на денному порядку були тільки такі справи, які можуть з'єднинити, а не роз'єднати членів конференції, як ось дальша боротьба проти імперіялізму і колоніялізму (розуміючи під ними тільки західньо-европейські країни, а не большевицьку імперію!), справа міжнародного роззброєння і економічні наслідки політики Спільного Господарського Ринку для Азії й Африки. Однак таке „зневтралізування" того з'їзду це дуже трудне завдання, бо ось визначний індійський діяч відразу заповів, що індійська делеґація була б не приїздила, як би знала, що вона не зможе представити конференції суть свого конфлікту з китайськими комуністами.

Випробовуть вакцину проти загальної перестуди

Шикаґо. — Журнал Американського Лікарського Товариства „Тудейс Гелт" оцінює, що американський промисл тратить річно коло $5 більйонів внаслідок того, що люди хорують на так звану загальну перестуду. Під час зимових місяців третина американців нездужає на перестуду, а деякі особи терплять на неї покілька разів взимі. 6 американських фармацевтичних фірм і три англійські співпрацюють над винаходом вакцини проти загальної перестуди. Деякі вакцене є вже в стадії випробування і в найближчому часі можуть з'явитись на ринку. Але в лікарських колах гадають, що за 5 років вдасться зліквідувати недугу загальної перестуди. Так твердить д-р Дж. М. Андрюс, директор Крайового Інституту Алерґічних і Пошесних Недуг. За 10 років люди забудуть про загальну недугу перестуди. Спочатку будуть щепити проти перестуди, а пізніше буде вакцина з живими вірусами, яку заживатимуть доусно. Науковці Пенсилвенійського університету ствердили, що деякі пацієнти виплекали не тільки протитільця проти азійської інфлюенци, але теж і проти інших інфлюенц.

Рокефеллер говорить про „гнітюче банкрутство" виборчих обіцянок Кеннеді

Нюарк, Н. Дж. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер оскаржував уряд президента Кеннеді в тому, що вже виявилося „гнітюче банкрутство" тих обіцянок, про які говорив Кеннеді перед виборами: скріпити економіку країни та збільшити охорону громадянських прав. Рокефеллер відбув пресову конференцію і промовляв на прийнятті республіканців, куди вступ коштував дол. 100. Рокефеллер виступав як майбутній кандидат на президента, хоч і відмовився відповісти на запити журналістів, чи він буде кандидувати в 1964-му році. Рокефеллер казав, що не зменшилося число безробітних, немає збалянсованого бюджету і не збільшився темп економічного розвитку. Та не було навіть проби поліпшити охорону громадянських прав, — твердить нюйоркський губернатор. Рокефеллер закликав республіканців, щоб „взяли провід" і предложили Конґресові нові законопроєкти, які здійснювали б виборчі обіцянки. Рокефеллер атакував також уряд Кеннеді за те, що не інформує американський нарід про те, як в дійсності представляється справа з Кубою. На думку Рокефеллера конечна є наземна інспекція, яка ствердила б, що на Кубі немає офензивної зброї. Раск мовчить про Кубу і відзивається аж тоді, коли з інших джерел громадянство довідується, що на Кубі і надалі перебувають тисячі збройних совєтських вояків і що там є ще й ракети, яких Москва не вивезла з острова.

Молодий ентузіяст зимового спорту

Роман Ракочий

Одним із завзятющих ентузіястів зимових спортів є Роман Ракочий з Коговзу, Н. Й. Вже від четвертого року життя їзда на леді не була для нього чужою. Тепер він є реґулярним змагуном гокейової хлоп'ячої ліґи, тройської округи, яка відбуває свої змагання та вправи в спортовій залі Ренселівського Політехнічного Інституту в Трой, Н. Й. Чергуючись позиціями лівого напасника та оборонця, цей молодий змагун своєю твердою і рішучою грою вже нераз зумів перехилити перемогу в користь власної команди. — Роман Ракочий є членом 57 Відділу УНСоюзу в Коговзі, Н. Й.

У Південному В'єтнамі знову розбився американський літак

Сайґон.—В минулу неділю 3 лютого ц. р. знову розбився американський військовий літак під час бойової акції проти комуністичних партизанів, при чому згинули три члени залоги, два американці й один південно-в'єтнамський обсерватор. Число вбитих американців у Південному В'єтнамі дійшло до 57. Це вже друга катастрофа бомбовиків типу Б-26, бо перший такий літак комуністичні партизани збили 5 листопада мин. року. Чи й цим разом катастрофа прийшла внаслідку ворожого протилетунського вогню чи внаслідку механічної хиби — офіційно не сказано. Ця остання участь американського бомбовика в „невиповідженій війні" в Південному В'єтнамі стояла у зв'язку з атакою комуністів на укріплене в'єтнамське село за 110 миль від столиці краю, Сайґону. Множаться познаки, що внаслідку цілої низки воєнних успіхів комуністичних партизанів та отримання доказів, що в Південному В'єтнамі борються проти режиму в Сайґоні також реґулярні частини північнов'єтнамської армії і що комуністичні партизани постійно дістають поповнення людьми, зброєю і харчами, — ЗДА посилять воєнні дії проти партизанів.

ЗДА й СССР одні одних оскаржують у невдачі атомових переговорів

Москва. — Московська „Правда" закинула в статті з минулої неділі З'єдиненим Державам „брак доброї волі" у переговорах про підписання договору, що забороняв би ведення дальших ядрових експериментів. Ці переговори, як відомо, відновлено у Ню Йорку після того, як Хрущов у своєму листі з 19 грудня мин. року погодився в принципі на міжнародні контрольні інспекції, допускаючи максимум тільки три такі інспекції на терені СССР. ЗДА привітали, ак поступ, ту принципову згоду Совєтів, але настоювали на тому, щоб таких інспекцій було мінімум 10. Коли ж Совєти рішуче відкидали всякі дальші розмови на цю тему, вважаючи пропозицію Хрущова за остаточну, президент Кеннеді казав відновити підземні атомові експерименти, визнавши, що Совєти не виявляють доброї волі та не хочуть порозуміння. Тим часом „Правда" у згаданій статті обурюється, що це ж саме Хрущов вийшов Америці „до половини дороги", а ЗДА, мовляв, знехтували цю „добру волю" Совєтського Союзу. Тепер переговори перенесені знову на Женевський терен, де відновляться 17-го лютого в межах тамошньої 17-членної конференції для міжнародного роззброєння. Існує дуже мало шансів, щоб вони мали більший успіх, як його мали до цього часу.

Президент Кеннеді в ролі критика творів президента Джана Адамса

Вашинґтон. — Президент Кеннеді працював колись як журналіст і був офіцером фльоти під час війни. Пізніше він написав книжку і став політиком, а тепер він надрукував в „Американськім Історичнім Рівю" рецензію на видані перші чотири томи документів другого з черги президента ЗДА Джана Адамса (1796 - 1800). Всіх документів має бути від 75 до 80 томів, бо плянується видати 400 000 манускриптів із різними документами того президента. Перші томи видала Белкнеп Пресс Гарвардського університету. Президент хвалить В-во, яке взялося видавати твори тієї родини, яка дала цій країні двох президентів (другий президент — Джан Квінсі Адамс 1824-28), секретаря фльоти, промисловця, двох письменників і дипломата. Та найбільше написав президент Кеннеді про Джана Адамса, вихваляючи його щирість.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 9-го ЛЮТОГО 1963:

ОЗОНЕ ПАРК, Н. Й. — Місячні Збори Т-ва „Вільна Україна", Відд. 200, в год. 8:00 веч., в церковній залі, при 97 Еве. і 87 вул.. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на Збори і вирівняти залеглі чл. вкладки. На Річних Зборах, які відбулися в місяці січні перевибрано ту саму Управу на 1963 рік. — В. Валук, предс.; В. Ворґуль, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Володимира, Відд. 130, в год. 8:00 веч., в приміщенні Укр. Католицьких Ветеранів, при 33 Іст 7 вул. На Річних Зборах вибрано нову Управу в такому складі: В. Піх, предс.; М. Кравчук, кас.; І. Малець, фін. секр.; П. Слободян, Контр. Комісія. Н. Стешин і А. Табака, ручителі.

ЕМБРІДЖ, Па. — Місячні Збори Б-ва св. Василія, Відд. 161, в год. 7:00 веч., в клюбовій залі. Рівночасно запрошуємо всіх членів Відділу на "Prelenten Dance", в дні 23-го лютого ц. р. — В. Гладьо, рек. секр.

НЕДІЛЯ, 10-го ЛЮТОГО 1963:

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Збірка місячних вкладок Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 102, зараз по співаній Службі Божій, в церковній залі, при 2280 W. 7th. — І. Попович, предс.; Г. Голубець, кас.; М. Вобечко, секр.

ЯНҐСТАВН, Огайо. — Місячні Збори Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 230, в год. 3:00 по пол., при 914 Franklin Ave. Проситься членів приходити на Збори та вплачувати свої вкладки. Управа Відділу на 1963 р.: М. Мартинишин, предс.; адв. М. Юрчишин, заст.; П. Ліщак, фін. секр.; М. Ворожбит, рек. секр. Управа Клюбу: О. Рибалт, секр.; І. Ліщак, кас.; І. Бряць, завідатель дому; В. Бряць, зав. клюбу. Контр. Комісія: І. Волсонович, І. Вішка, І. Бабан.

Посмертні згадки

John BOBERSKY — член Відд. 333 УНСоюзу в Бервік, Па., помер в дні 13-го січня 1963 року в Berwick Hospital, після короткої недуги. Покійний народився 1880 р. в с. Лопушанка Легнова, пов. Турка, Зах. Україна. Покійний був секретарем і предсідником Відділу, як також делеґатом на багатьох Конвенціях УНСоюзу, між ін. на Конвенції 1962 року в Ню Йорку. Полишив у смутку дружину Марію, синів: о. Михайла Боберського, Володимира, Миколая і Стефана, доньки: Анну, Стефанію і Софію, які всі є членами УНСоюзу, 30 внуків та 4 правнуків. Похорон відбувся 16-го січня ц. р. з укр. кат. церкви св. Кирила і Методія в Бервік, Па. Похорон відправили: о. Біланич, парох і о Боберський із Белфілду, Н. Д. та о. Плекан з МекАддо, Па. — Вічна Йому Пам'ять!

В. Боберський

Михайло ДІДУН — довголітній член 116-го Відд. УНСоюзу в Трентоні, Н. Дж., помер в дні 8-го січня 1963 р., в Donnelly Hospital в Трентоні. Покійний народився в Зах. Україні в дні 13-го серпня 1890 р. Покійний прожив 72 роки, полишаючи у смутку дружину та 5 дітей. Похорон відбувся 12-го січня ц. р. — В. Й. П.!

І. Грибовський, секр.

Юрій ЛЕЛЮХ — член 75 Відд. УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер, по короткій недузі в дні 27-го грудня 1962 р. Покійний народився 1889 р. в с. Підгородище, пов. Бібрка. До Америки прибув ще молодим хлопцем, а до УНСоюзу вступив 1939 р. У свойому Відділі брав активну і живу участь, та два рази був головою Відділу. Був також членом Укр. Мишиґ. Ліґи. Покійний полишив у смутку дружину Павліну, дві замужні доньки, одного сина з невісткою та 4-ох внуків. — В. Й. П.!

Подала Марія Ясінська

• РОЗШУКИ •

Пошукую свою тету „КАСЬКА ОКОЛОВИЧКА", із с. Пяткова, пов. Добромиль. Хто небудь знав би про неї, прошу писати на адресу:
S. BACHYK
210 Warstones Rd. Penn.
Wolverhampton Staffs
England

Пошукую 2 рідні сестри моєї небіжки мами, з дому ПАВЛІВ.
Походять зі села Воскресінці, пов. Рогатин. Бабця на ім'я Екселина. Правдоподібно перебувають в Америці. Хто знав би про них, або вони самі, прошу зголоситися до:
Володимир МИЦАК
715 Elm St., Maywood, N. J.
Tel.: 796-2212; DI 2-8957

ТАРЗАН, ч. 4980. Третій в'язень — це Фостер...

THE STRANGER SMILED WEAKLY. "DON'T BE CONCERNED. IT TAKES MORE THAN A COUPLE OF PUNY LEOPARDS TO PUT BILL FOSTER OUT OF COMMISSION--"

"FOSTER!" EXCLAIMED LAKE. "I WAS SAFARI GUIDE FOR A WOMAN BY THAT NAME!"

THE MAN GRIMACED. "IT'S NO COINCIDENCE--FRANCES FOSTER IS MY SISTER..."

Чужинець кволо всміхнувся. — Не журіться. Треба більше, як пари мізерних леопардів, щоб вивести з ладу Біла Фостера...

— Фостер! — кликнув Лейк. — Я був провідником сафарі для жінки, що так звалася!

Чоловік скривився. — Це не випадок — Френсіс Фостер є моєю сестрою...